

© Anna-Marie Kohutová, 2022
© Fakulta designu a umění
Ladislava Sutnara v Plzni, 2022

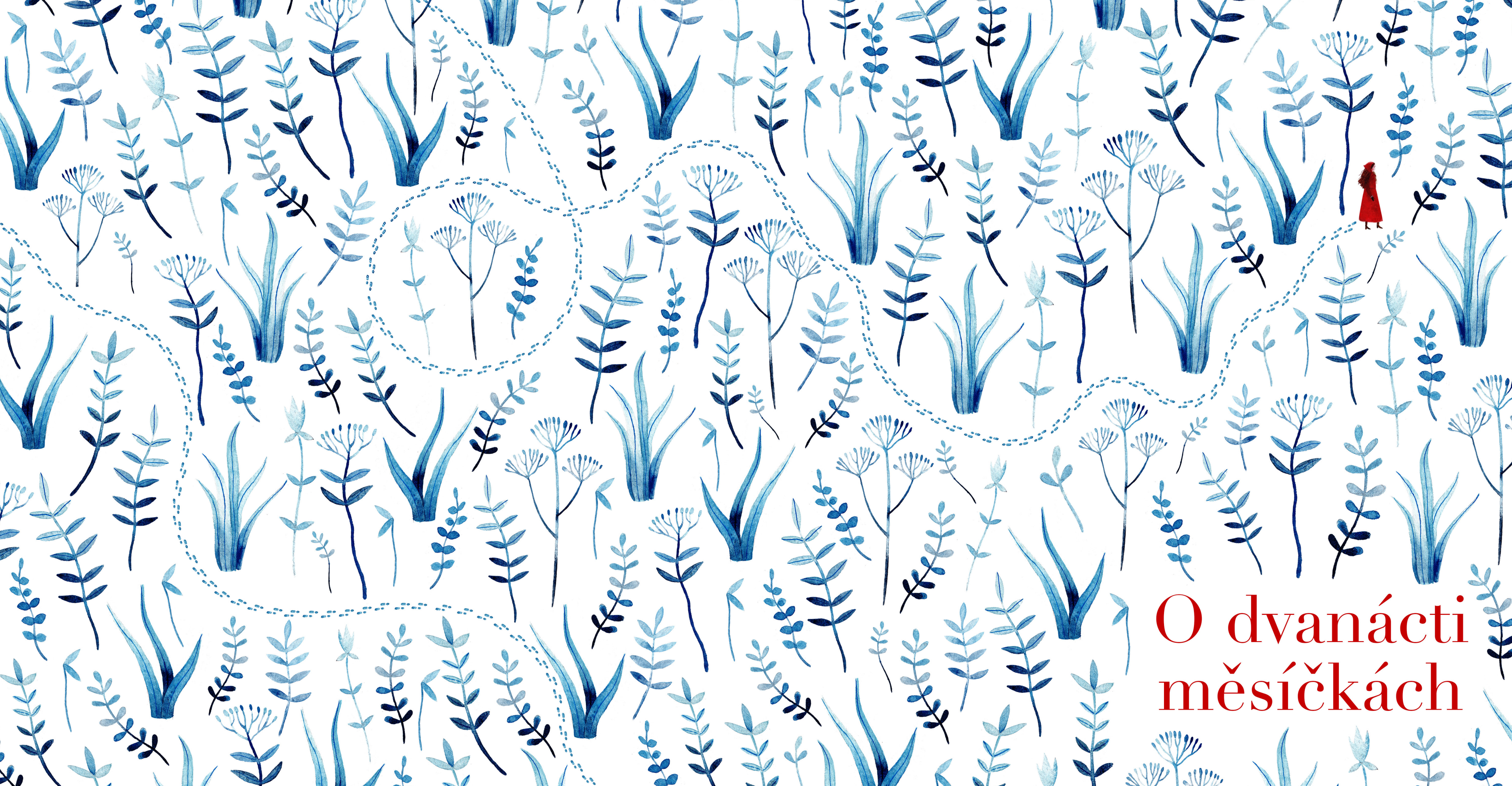

Božena Němcová

Karel Jaromír Erben

ilustrovala Anna-Marie Kohutová

České pohádky

O dvanácti
měsíčkách

Byla jedna matka a ta měla dvě dcery. Jedna byla vlastní – Holena, druhá nevlastní – Maruška. Matka měla radši vlastní dceru, a tak těžce nesla, že Maruška roste do krásy, zatímco její vlastní dcera Holena krásy moc nepobrala.

A jak to tak bývá, byla právě Maruščina краса důvodem k tomu, aby jí její nevlastní sestra i matka ubližovaly.

Musela doma všechno dělat – starat se o domácnost, o domek i o domácí zvířata. Macecha s nevlastní sestrou nedělaly nic, jen stále Maruše ubližovaly. Ta ale i přesto stále rostla do krásy. Byla krásnější a krásnější a macecha a Holena stále víc zuřily.

Jednoho lednového dne povídá Holena: „Chci si za pas dát kytičku fialek, jdi a natrhej mi je.“

„Ale, sestřičko, kde teď v zimě, když je všude hromada sněhu, mám hledat fialky?“ namítala Maruška.

„Mně odmlouvat nebudeš,“ obořila se na ubohou Marušku Holena, „přines mi fialky, nebo tě zabiju.“

A tak Maruška s pláčem vyrazila na cestu. Šla sněhem, tělo ji záblo, měla hlad a nikde žádné fialky neviděla.

Najednou došla na louku, kde hořela vatra. Kolem vetry bylo dvanáct kamenů a na nich sedělo dvanáct mužů. Každý muž představoval jeden měsíc v roce. Na nejvyšším kameni v čele seděl Leden, který zrovna vládl.

„Dobrý den, dobří muži,“ oslovila je Maruška, „nemohla bych s u vás na chvíli ohřát?“

„Klidně se ohřej,“ souhlasil Leden, „jen nám pověz, co tu tak sama a v takové zimě děláš?“

„Ale hledám fialky,“ odvětila Maruška.

„Teď v zimě?“ podivil se Leden.

„Já vím, ale já je musím přinést, nebo mě sestra Holena zabije.“

V tu chvíli Leden pokynul Březnu, ten kývl, vatra se rozhořela a najednou všude kolem začal tát sníh, louka se zazelenala a na ní rostly fialky. „Rychle trhej a utíkej domů,“ popoháněli ji muži. Maruška poklekla, natrhala plnou náruč květů a utíkala zpět domů.

Macecha i Holena se divily, že úkol splnila. Dlouho ovšem spokojené nebyly. Za čas přišla Holena za Maruškou a povídá jí: „Dostala jsem chuť na jahody. Jdi do lesa a natrhej mi je. Ale to ti povídám, jestli se vrátíš bez jahod, zabiju tě.“

A tak Maruška zase s pláčem šla. Všude, kam jen dohlédla, byl sníh. Byla jí zima a byla hladová. Najednou opět zahlédla světlo a došla na louku, kde hořela vatra a okolo ní sedělo dvanáct mužů, kteří představovali dvanáct měsíců.

„Dobrý den, dobří muži, mohu se na chvíli u vás ohřát?“

Leden jí odpověděl: „Můžeš, ale co v takové zimě děláš v lese sama?“

„Jdu sbírat jahody,“ odpověděla smutně Maruška.

„Teď?“ podivil se Leden.

„Musím, nepřinesu-li domů jahody, sestra s macechou mě zabijí.“

Leden přistoupil k červnu, něco mu pošeptal a podal mu žezlo. Vatra se rozhořela a Červen se ujal vlády. Všechno začalo nejdříve kvést a potom zrát. Najednou před Maruškou začaly růst velké jahody. Ta neváhala ani chvíli a začala je trhat. Poté poděkovala a běžela domů.

Sestra Holena i macecha se divily, že tento úkol také splnila. Najedly se jahod a byly spokojené, ale tahle spokojenost jim dlouho nevydržela.

Pár dní nato povídá Holena Maruše: „Jdi do lesa a přines mi jablka.“ „Ale sestřičko, teď v zimě žádná jablka nerostou,“ snažila se Maruška přesvědčit sestru, ale nebylo jí to nic platné, a tak se s pláčem vydala na cestu.

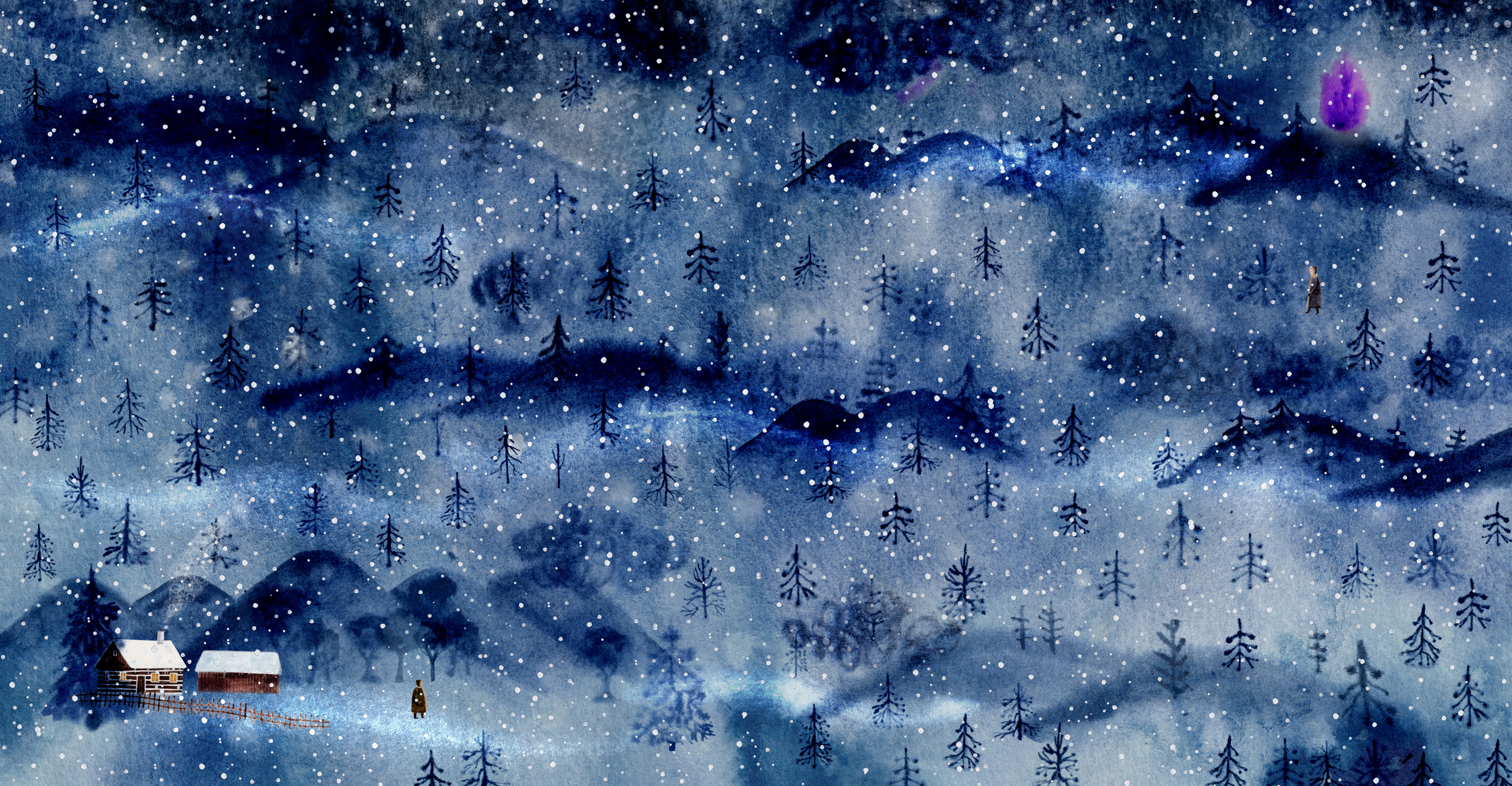
Zase dlouho bloudila ve sněhu, hladová a zoufalá, až opět došla na louku, kde hořela vatra a okolo ní sedělo dvanáct mužů – dvanáct měsíčků.

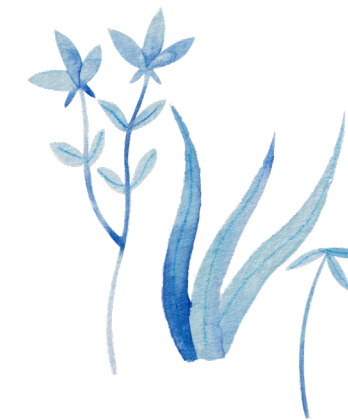
Maruška se opět zeptala, zda se může ohrát, a pověděla mužům o tom, proč musí domů přinést jablíčka. Těm se zželelo Marušky, a tak Leden pokynul Září, vatra se rozhořela a začalo všechno pučet, poté kvést, zrát, až byly vysoko na jabloni zralá a krásně červená jablíčka.

„Rychle si setřes jablíčka a utíkej domů,“ řekl jí Leden. Maruška tedy setřásla dvě jablíčka a hned utíkala.

Jablíčka byla dobrá, ale Holeně nestačila: „To jsi všechna jablka musela cestou sníst?“ zlobila se na Marušku.

„Ne, jen jsem musela rychle utíkat pryč,“ bránila se Maruška nařčení, ale Holena jí nevěřila. Byla rozmlsaná jablíčky a rozhodla se zajít si pro ně sama, a tak se vypravila na cestu.

Dlouho se trmácela lesem, byla jí zima, až najednou vyšla na louku, kde uviděla vatru a kolem ní dvanáct mužů. Drze přistoupila k vatře a bez optání se začala hřát. Poté zase odešla. To měsíčky urazilo a Leden se chopil naplno své vlády. Nebe se zatáhlo a začalo hustě sněžit. Nebylo vidět na krok. Holena bloudila, mrzla a mrzla. Svaly jí slábly, až klesla do sněhu.

„Kde je ta Holena? Cpe se někde jablky a své matce nepřinese nic,“ uvažovala macecha. „Půjdu ji najít,“ rozhodla se a vypravila se na cestu, ale i ona zabloudila.

Maruška starostlivě vyhlížela macechu se sestrou první den, druhý den... Ale už je nikdy neviděla. Od té doby šťastně hospodaří v chaloupce a nikdo už jí neubližuje.

Sedmero
krkavcú

Matka pekla chléb a přislíbila svým sedmi synům, že udělá každému po bochníčku, budou-li tiší. Chlapci umlkli na chvíli jako pěny, ale bochničky za tu chvíli upečeny býti nemohly, a chlapcům trpělivost brzy přešla. Začali matku zase hněvat, neustále za sukně ji táhat a křičet, kdy budou bochničky hotovy. Dlouho to matka snášela, ale konečně ji trpělivost přešla; hněvivě na ně vzkřikla: „I bodejž jste se všickni zkrkavčili!“

Sotva ty nešťastné slova dopověděla, proměnili se její synáčkové v sedmero krkavců, pohlédli smutně na matku, zatřepali křídly, vznesli se do povětří, a než se uleknutá máti vzpamatovala, zmizeli jí s očí.

Jak si vlasy z hlavy trhala, jak naříkala a bědovala, ale již bylo vše darmo, děti byly ty tam. A což teprv, když se otec vrátil a kadeřavý Jaroslávek jemu naproti nepřišel, ani žádný ze sedmi synů ho nepřivítal, což tu naříkal a div si nezoufal, když se o jejich nešťastném osudu dověděl. Manželku nekáral vida, že těžce hoře své nese, neboť ji velice miloval, a protož raději bolest svou v srdci ukrýval.

Po čase se i matčin zármutek ztišil, když se Pánbůh nad ní smiloval a pro potěšení dceruškou ji obdařil, již ona si dávno místo některého chlapce přála. Bohdanka byla děťátko rozmilé, a čím více rostla, tím spanilejší byla a tím více radosti rodičům působila, jako by věděla, že má mnoho co vynahrazovat. Jedenkráte, když byla již trochu odrostla, stála v komoře u truhly, v níž matka cosi hledala, a tu spatřila vespod malé kazajky a košile pro chlapce. „Ale matinko, čím jsou to kazajky a košile?“ ptala se zvědavě matky. „O neptej se mne, dítě milé,“ odpověděla matka a hned ji horké slzy polily.

Bohdanka vidouc matku plakat, nechtěla se více tázat, ale přece jí to neustále v mysli vězelo, čím to asi kazajky jsou a proč při pohledu na ně máti plakala. I ptala se otce, ale ten začal také slzet, a Bohdanka se opět ničeho nedověděla. I napadlo jí, neměla-li bratrů; ale bylo jí divno, proč je rodiče zapírají, a jestli umřeli anebo někde v cizině jsou, proč žádný o nich nemluví.

V domě byla mezi čeládkou stará děvečka, jménem Dorota, která již mnohá léta u nich sloužila a říkáje k rodině patřila, té se konečně Bohdanka ptala, čím to jsou kazajky a košile, co v truhle leží a nad nimiž matka plakala. Dlouho jí to nechtěla Dorota povědět, až jejím lichocením a prosbami pohnuta déle vzdorovat nemohla a děvčeti o ztrátě sedmi bratrů pověděla. O jak se Bohdanka nad nešťastným osudem svých bratrů zarmoutila!

„Povídej mi, Dorotko,“ ptala se děvečky, „povídej, jak moji bratříčkové vyhlíželi?“

Dorotka začala chlapce popisovat od hlavy k patě, vypravovala, co který rád dělal a jedl, který byl dobrý a který lepší.

„O jak bych moje bratry byla milovala!“ vzdychlo děvče, když Dorotka svou chvalořeč dokončila, a na chvíli se zamyslíla. Najednou ale kadeřavou hlavinku vztýčila a ptala se: „Ale Dorotko, kampak moji bratři ulítli, což jsou na věky ztraceni?“

„Ztraceni? To snad ne; ale kdož ví, na kterém místě jsou zakleni. Pochybuji, aby se kdo odvážil po světě je hledat.“

„Kdybych já byla jen tak velká a silná, jako jste vy, já bych je hledala tak dlouho, až bych je našla.“

„Milá panenko, svět je velikánský, vy byste se v něm ztratila jako zrnko máku v širé pláni, to je bláhová myšlenka,“ vylouvala stará děvečka Bohdančinu řeč. Ale to zmužilé děvče nepustilo myšlenku mimo sebe. Kudy chodila, tudy myslila na ubohé bratry, myslila na žel svých rodičů, které často potají plakat vídala, a den ode dne byl úmysl její pevnější vydati se na cestu, až jen síly nabude.

Rok po roce plynul a Bohdanka vyrostla jako jedle, tělo její bylo jako ulité a tvář krásná, krásnější byla však její čistá, ctnostná duše. Po celý ten čas nepamněla ani v okamžení na své předsevzetí, a když počítala osmnácte let, umínila si, že tu pouť nastoupí. Jednalo se tu jen o to, co tomu rodiče řeknou a zdali milované dítě do světa pustí. Bohdanka měla ale pevnou vůli na rodičích svolení vyprositi. Jedenkrát seděli otec a matka vedle sebe, a oba vzpomenuce na své syny, zaslzeli; tu přistoupila Bohdanka k nim a vzala je za ruce řkouc: „Mamičko, tatíčku, neskrývejte přede mnou slze, já vím již, co vás trápí, a chci vám pomoci.“

„Ty, ty že víš, co nás trápí, a že nám chceš pomoci, to není možná!“ zvolali oba najednou.

„O je to možná, já vám jistě pomohu, jen když svolíte, oč budu žádat.“

„Kdo ti to pověděl, jak nám chceš pomoci, co žádáš?“ tázali se kvapně.

„Mně se zdálo již po tři noci, že přilítl k mému loži malý krkavec a takto ke mně pravil: ‚Nemeškej, Bohdanko, a vydej se na cestu. Já jsem jeden z tvých sedmi bratrů v krkavce zaklených, my na tebe čekáme, abys nás vysvobodila. Řekni to rodičům a vydej se na cestu, my tě povedem a chránit budeme, kamkoliv se obrátíš.‘ Tak mi po tři noci ten krkavec povídal, a já nyní vím, že jsem měla sedm bratrů, pro které vy želíte a jež vám já zase přivedu, když mi požehnaní na cestu dáte a mne od sebe pustíte,“ dokončila Bohdanka, která si byla sen jenom vymyslila, aby snáze svolení od rodičů obdržela.

„Dítě, dítě, také tebe máme želet, máme ještě poslední radost ztratit? Ne, ne, ty nás nesmíš opustit,“ naříkali ubozí, lekajíce se slov dceřiných.

„Mám tedy nechat bratry zahynout, kteří jen ve mne svou nadějí skládají. Nechte mne jít a nemějte starosti, že v širém světě zahynu, láska mne povede a ostříhá na všech cestách mých. Jaká to bude radost, až vám bratry přivedu a zdravá do vašeho náručí se vrátím!“

Tak a ještě mnohem úsilněji prosila a dotírala na rodiče Bohdanka, až konečně svolili, ačkoli s hořkými slzami a s těžkým srdcem.

Nyní si uchystala Bohdanka pocestní šat a za několik dní byla na cestu připravena. Když se od rodičů loučila, dala jí matka prsten s ruky a řekla: „Po tomto prstenu tě moji starší synové poznají, to byla jich nejmilejší hračka, když jsem je na klínu držívala.“

S bolestí požehnali rodiče své jediné drahé dítě a s těžkým srdcem se i Bohdanka s nimi rozloučila. Než úmysl její ani na okamžení neochábl. Odhodlaně pustila se do dalekého světa bez průvodce, bez ochrance, jen čistá láska sesterská bděla nad ní a nedala jí klesnouti.

Dlouho chodila, aniž se byla čeho o bratrích dověděla. Jedenkrát přišla do velkého lesa, a bloudíc drahý čas po něm, našla chaloupku, do níž vešla. Bylo tu chladno a libo, ale i ticho a pusto; Bohdanka sedla a čekala, kdo přijde. Najednou se dvéře otevřely a do nich vkročil se šumotem divoký mládenec.

„Co tu hledáš, kdo jsi?“ ptal se Bohdanky a dech jeho ji silně ovanul.

„Nehněvej se, pane, já hledám svých sedm bratrů, dnes jsem v tomto lese zabloudila a do chaloupky vaší vkročila. Nech mne zde odpočinout.“

„Já jsem vítr a každého, kdo mi v cestu přijde, roztrhám. Ale že jsi umdlena, popřeji ti odpočinutí.“

Bohdanka si zase usedla a myslila, když je mládenec vítr, že by snad o bratřích vědět mohl, a umínila si zeptat se ho na ně. „Pane“, začala po chvílce, „již dlouhý čas tomu, co chodím po světě a hledám svých sedm bratrů, kteří jsou v krkavce zakleni; nemáš zdání, kde by se nacházeli?“

„Nemohu ti o nich povědět, ale můj bratr měsíc, ten by měl vědět, kde jsou, že jsi tak hodna, chci tě k němu donést.“

Bohdanka byla s návržením spokojena a divoký mládenec vzal ji do náručí. Jako by prsa jeho byla naplněna vonným kvítím, tak líbě vanul dech jeho.

Měsíc byl bledý mládenec se stříbrnými vlasy. „A čeho u mne pohledáváš?“ ptal se Bohdanky, když ji k němu vítr donesl.

„Pane, hledám sedmero bratrů v krkavce zaklených. Bratr tvůj povídal mi, že bys o nich vědět měl; prosím tedy, abys mi pověděl, kde jsou.“

„Rád bych ti pověděl, kde se nacházejí, ale nevím o nich ničeho. Bratr můj slunce, ten ti dá nejjistější zprávu. Chceš-li, donesu tě k němu.“

Jakž by nebyla Bohdanka chtěla! S radostí světila se stříbrovlasému mládenci a ten ji donesl k slunci, bratru svému.

Slunce byl mládenec zlatovlasý, krásných tváří. Když mu Bohdanka žádost přednesla, odpověděl: „Vím, kde jsou bratři tvoji, a chci tě k nim donést. Dříve si však odpočiň a posilň se večeří.“ Na ta slova musela se Bohdanka posadit a povečeřet. Bylo to kuřátko, co k večeři dostala. Když se najedla, promluvil bratr slunce: „Panenko, kostičky nenech ležet, seber je a vezmi s sebou, budou ti k dobrému.“

Bohdanka uposlechla a kostičky do zástěry svázala. Ještě si trochu odpočinula, a když noc přecházela, přijel slunce se zlatým vozem, Bohdanka sedla do něho, a již jela přes hory a dolů.

Kolik hodin jízda trvala, než se octli ve tmavém údolí, kolkolem vysokými skalami obklopeném, bylo by těžko vypočítat. Tam ji zlatovlasý mládenec z vozu ssadil a řka: „Nyní si pomoz sama!“ zmizel.

Bohdanka se ohlédla kolem sebe, a vidouc ty vysoké skály a to prázdné údolí, nevěděla, kde má bratry hledat. „Snad jsou na některé skále,“ pravila sama k sobě: „ale jak tam nebohá vylezu?“ I chodila od jedné ke druhé, až se u té zastavila, která se nejpřístupnější býti zdála. Aby mohla snáze lézti, vykasala sukně, ale vtom jí ze zástěrky kostičky vypadly. A hle, jaký to div, z kostiček udělal se žebřík, dosahující až na vrchol skály.

Hbitě začala Bohdanka po špruhách lézti, až se šťastně na poslední dostala a v jeskyni se octla, kde hned na první pohled viděla, že obydlí bratrů našla. Stálo tam sedm postelí, uprostřed stůl a na něm bylo pro sedm osob prostřeno. Krmí tu bylo dost a oheň nebyl ještě vyhasnul. Honem tedy vybrala Bohdanka, co potřebovala, a začala strojit sedmero jídel, pro každého bratra jiné. Hotova jsouc s vařením, postavila jídla na stůl, svlékla prsten matčin s prstu a položila jej pod talíř, který byl na prvním místě, neboť se domnívala, že tam jistě nejstarší bratr sedět bude. Potom všecko urovnala, skrčila se za jednu postel a čekala, až bratři přijdou. Netrvalo to dlouho a bratři krkavci přišli z lovu domů.

„Co to,“ zvolal první, „jídla na stole, kdo je připravil?“

„A pohleďte pak, bratři, ty jídla jsou jako schválně pro nás připravena, každý má, co nejraději jídá,“ zvolal druhý.

„Bratři, bratři, tu je matčin prsten, musí tu někdo z domu býti,“ vzkřikl radostně nejstarší, když přiklopený talíř pozdvihna prsten našel.

„Tedy hledejme po jeskyni,“ navrhl Jaroslávek. Všickni se na ta slova obrátili a hledali, a tu za sebou Bohdanku spatřili.

„Kdo jsi?“ ptali se jedním hlasem.

„Vaše sestra Bohdanka; nesu vám pozdravení od matky a od otce; abyste mi ale uvěřili, dala mi matka svůj prsten.“

„O my ti věříme, žes naše sestra, kdož jiný byl by se k nám odvážil!“ zvolali bratři. Hned jí udělali místo u stolu, a když mezi nimi seděla, musela vypravovat, co se doma od jich zmizení stalo, což ona mileráda učinila. Po ukončení svých zpráv ptala se bratrů, jak by možná bylo, aby je vysvobodila?

„To je těžká úloha, ač se ti bude lehkou zdáti,“ povídal nejstarší z nich. „Chceš-li nás, milá sestro, vysvobodit, musíš nám ušít každému po košili. Musíš však len sama zasít, vyplet, vytrhat, připravit i sepríst, předivo sama utkat, plátno vybělit a košile z něho ušít. Při tom všem nesmíš ale slova promluvit, ať se s tebou cokoliv děje. Troufáš-li si to vyvésti, vysvobodíš nás.“

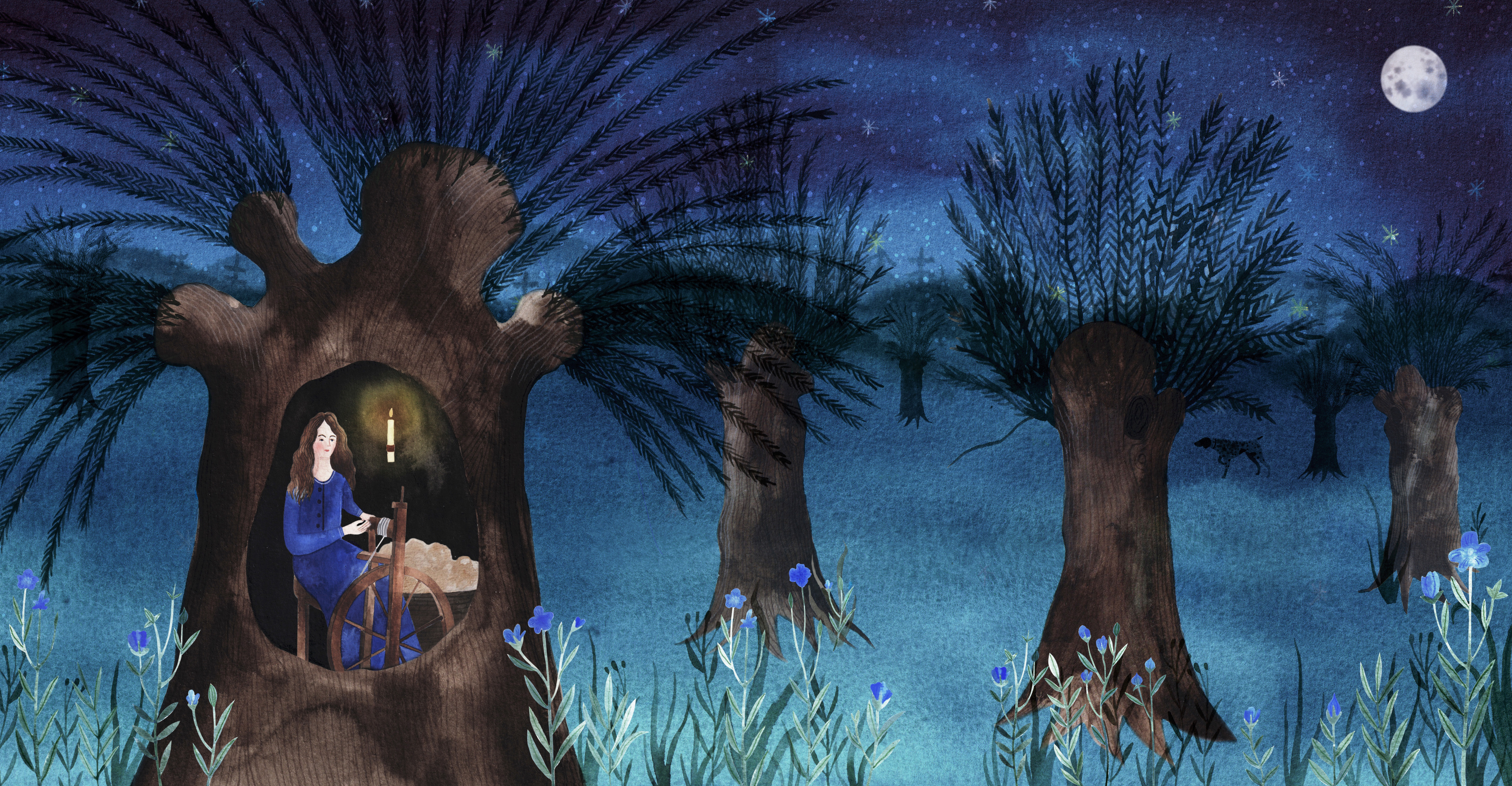
„To není tak těžká věc; všechny ty práce já dobře umím a mlčeti mi nebude za těžko, když vím, že vás tím vysvobodím,“ odpověděla dobrá sestra. Za ta slova bratři div jí ruce nezulíbali. Po večeři udělali jí lože a ona brzy usnula.

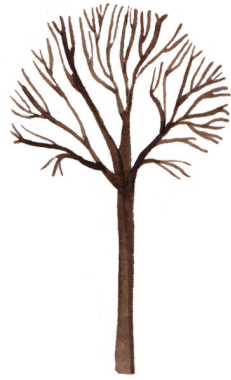
Ráno po snídání dal jí bratr skříňku se semenem a řekl: „Nyní musíš od nás pryč, milá sestro; chceš-li nás vysvobodit, vezmi to semeno, pojd' s námi, a my ti místo k setí vykážeme.“

Když přišli do pěkného údolí, vykážali jí bratři pole k setí lnu a vydutou vrbu k obývání, potom se s ní smutně rozloučili a odešli do své jeskyně; Bohdanka pak ihned pole připravila a semínko zasíla. Mezitím co semeno vzházelo a len povyrůstal, měla ovšem trochu dlouhou chvíli, ale ona chodila po údolí a po lese, aneb krásčila své obydlí, vydutou vrbu.

O pokrmy starat se nemusela, neboť po každé včas měla snídání, oběd i večeři ve vrbě, a ač věděla, že jí to bratři nosí, přece žádného neviděla.

Brzy byl len tak daleko vzrostl, že jej musela Bohdanka plet, a tu bylo na čas práce dost. Od pletí až k trhání lnu opět doba uplynula a již měla čáku, že dlouhou chvíli mít nebude. Ona pilně prostírala len na rosu, obracela jej, a když byl odrhnut, zklepán a zvochlován, byl měkký jak hedbáví. Náradí k tomu, jakož i vřeten a přeslici s kuželem našla v čas potřebný ve vrbě. Nyní měla již všecek len v žemních a mohla začít příst. Sedla tedy ke přeslici, a již se vřetenko točilo jako čamrda; vzpomněla si přitom na své rodiče, jak sedávala s matkou a Doroškou při přeslicích a otec jak všelicos povídal aneb čítal.

„Teď budou sedat sami,“ myslila si v duchu, „a budou na mne pamatovat, kde asi jsem a jestli mne do smrti uvidí. Ráda bych byla, kdyby dozejtrí úkol můj hotov byl, ale to není možná. Však uplyne čas co nevidět, a Pánbůh nedopustí, aby se nás rodiče nedočkali.“ Přitom utřela slze, které jí byly do očí vstoupily, zástěrou, a když ji zase spustila, viděla před sebou psa, který okolo ní čuchal a do štěkání se dal. I vystoupila z vrby a koukala, je-li kdo nablízku, komu by pes ten náležel, a tu viděla zdaleka kočár přijíždět. I schovala se do vrby a začala psa odhánět, ale ten pryč jíti nechtěl a neustále štěkal. V kočáře seděl mladý pán, který se z cesty do svého zámku vracel a do údolí toho zabloudil. Slyšel psa štěkati, poslal kočího, aby se podíval, co to znamená. Kočí šel, a když Bohdanku ve vrbě seděti a přísti viděl, ptal se jí, kdo je a proč v té vrbě sedí.

Ale Bohdanka zavrtěla hlavou a ukázala na ústa, že je němá. Na to znamení se kočí k pánu svému vrátil, a co viděl, vypravoval, s doložením, že je ta němá panna překrásná. Pán ihned poručil, by kočí k vrbě zajel; tam pak skočil s vozu a k panně vkročil. Jako dříve kočímu, ukázala Bohdanka nyní i pánu, že mluvíti nemůže; ten ale nedbaje na to umínil si, že vezme krásnou přadlenu s sebou, neboť se mu velice zalíbila. Toto své mínění také ihned Bohdance vyjevil.

Děvče se ovšem nad tím velice zaleklo, ale v okamžení vzpomnělo na slova bratřova, že musí trpělivě a mlčky všechno snášet, cokoliv se stane, a odhodlaně

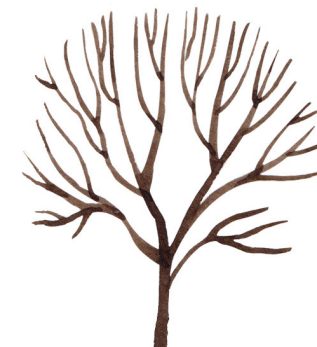
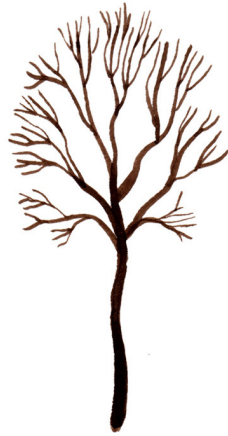
podдалa se vůli pánově v přesvědčení, že zkouška ta k vysvobození bratrů potřebna jest.

Pán pln radosti, že se děvče nezdráhá, nemeškal dle její poukázky všecek len, jakož i přeslici a vřeten na vůz odnésti. Když se byla Bohdanka i on posadili, švihnul kočí do koní a ty uháněly v jednom kvapu. Na cestě chtěla se Bohdanka na mladíka podívati, neboť si byla v překvapení jeho tváře ani nevšimla, než sotva oko k němu pozvedla, již je zase sklopila. Inu, potkala se s jeho krásnými očima, a to byly dvě slunce, do jichž paprsků ona hleděti nemohla.

Mlčky přijeli k jeho zámku; ona mluvíti mohla a nesměla, on mluvíti směl, ale nemohl samým zalíbením. Služebníci hleděli s podivením na Bohdanku, když ji pán s vozu dával a poroučel, by len a přeslici za nimi nesli.

V domě jim vešla vstříc obstaralá hospodyně, nevlastní to sestra pánova, vítající je, ale v duchu žehrající. Byla to zlá osoba, která na světě žádného nemilovala kromě sebe; za to ji ale také nikdo nemiloval, vyjmouc bratra, který jsa dobrosrdečný co sestru ji náviděl a celé hospodářství jí svěřil. Ona znala jeho slabé stránky a tak se uměla k němu lichotit, že jí vždy věřil a často tím nespravedlivě jednal proti jiným. Bohdance se vedlo v zámku dobře, a domácí pán by jí byl pomýšlení udělal. Viděla dobře, že ji miluje, a nebylo jí to protivné. A jakž také? Vždyť nebylo ani její srdce prosto oné vášně, která světem vládne.

Tak si myslila ta nenávisti plná dračice a jakoby s největší chutí přípravy k svatbě činila. I Bohdanka musela na několik dní přádlu odložit a místo se lnem se svatebním šperkem a věncem se obírat, hosti vítat a domácí paní představovat. Vpravila se tak brzy do všeho, co jí bylo nové, že sám její manžel jinak nemyslil, než že z panského rodu pošla. Sestru manželovu brzy prohlédla, nenechala to však na sobě znáti, byla k ní přívětivá a laskavá, ale v domě poroučela nejvíce sama, a kde mohla, učinila dobrodiní.

Služebníci poznali, jak dobrou paní mají, a brzy jí všickni dobrořečili. Manžel jí kolikrát říkal, aby tak pilně nepředla, že to nemusí býti; ale ona si to vymluvit nedala a konečně mu znamení dala, že by se stala nešťastnou, kdyby jí nenechal v tom celou vůli. Od té doby mohla dělat, co chtěla.

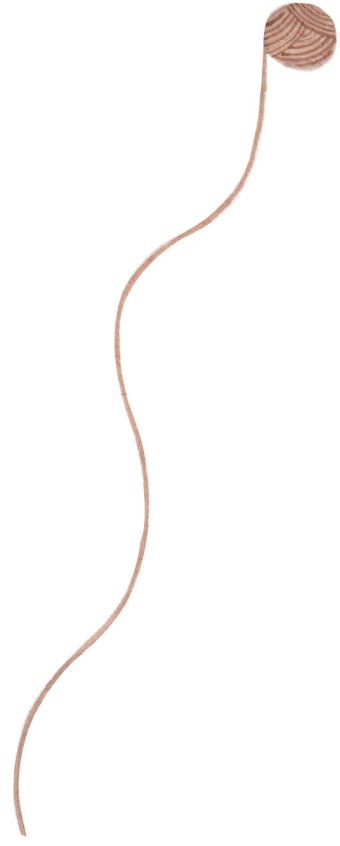
Když byla s přádnem hotova, dala si postavit v pokoji stav a začala tkát. Nebylo to nic divného, an tenkrát ty nejvznešenější paní všechny domácí práce vykonávaly. Za nějaký čas cítila se býti Bohdanka matkou, a tu dosáhlo štěstí jejího manžela nejvyššího stupně a již si nic jiného nepřál.

Bohdanka ale přece jedno přání ještě měla, a to se již k cíli chýlilo, neboť bylo již plátno vybílené a košile se šily. V domě chodila ale ještě jedna osoba, kterou to těšilo, že přijde mladý dědic. To byla sestra pánova; v její jedem skrz naskrz napuštěné duši zrodil se plán docela jí hodný. Lísala se k Bohdance a tak upřímně se k ní stavěla, že ta lsti a ouskoky neznající duše jí uvěřila.

Když docházel již čas, dostal pán od přítele list, aby mu v jedné při nápomocen byl a na několik dní ho navštívil. Nerad opustil v tu dobu svoji drahou Bohdanku, ale nemohl to příteli odepřít. I přikázal přísně své sestře, jakmile se co přihodí, ať v okamžení rychlého posla k němu pošle. Ta slíbila, že tu největší opatrnost a bedlivost ve všem míti bude, a bratr rozloučiv se s milovanou chotí, odejel pryč.

Za tři dni po jeho odjezdu porodila Bohdanka synáčka. Žádný ji neopatruval než švagrová. Jak se dítě narodilo, zacpala mu ústa, zaobalila do pleny a pustila oknem. Na místo jeho podstrčila kotě. Bylo to ovšem hrozná leknutí pro matku a ta nejbolestnější rána, která jí trefit mohla. Ale co měla říci? Žádný nebyl u ní, nikdo nevěděl, zdali to pravda či nepravda, a tudy musela mlčet, ač tušila, že to není možná, aby ji Pánbůh tak zkoušel. Švagrová ale toho okamžení

list bratrovi napsala, a nejenže nešťastný porod manželčin vylíčila, ale i hroznou lež si vymyslela, že totiž jakýsi divný muž u postele se octl, a když Bohdanku objal, že se též v ošklivou ženu proměnila a s ním v neznámé řeči rozprávěla a se smála. Konečně mu připomínala divé ženky na mysl, dokládala, že Bohdanka takovou je, a nechce-li býti nešťastným, aby ji dal upálit. Též napsala lístek ku příteli bratrovu, aby ho u sebe zdržoval a k ženě ho nepouštěl, že je divá.

Když manžel Bohdančin list ten obdržel, nevěděl v zoufalosti co počít, ale přítel mu to rozmlouval a žádnou mocí od sebe jej pustit nechtěl, dokud by nebyl chladnější myslí. Přítel odbyl posla s vlastnoručním listem na sestru, kde jí zoufalost bratrovu oznamuje a také slibuje, že ho hned od sebe nepustí. Zatím byla sestra hrozná pohádka o švagrové roztrousila, že se i služebnictvo zděsilo a k ní jíti bálo, kdežto ji přece všickni tak srdečně milovali.

Když jí list došel, povídala, že je od bratra a že jí oznamuje, pro uvarování dalšího neštěstí, aby se divá žena hned na hranici upálila.

Ten rozkaz se měl bez meškání vyplnit a hranice byla co nevidět hotova. Zatím seděla Bohdanka ve své ložnici tichá a bleďá a dožívala slzic u poslední košile rukáv. O všech těch bezbožnostech švagrové neměla ani polovic vědomosti, ač poznávala, že se v ní zmýlila a že ona všeho toho zlého jest původem. Tu vkročí k ní švagrová a oznamujíc rozkaz manželův poroučí, ať se k smrti hotoví.

Dobře věděla Bohdanka, že to není poručení manželovo, ale co si měla počítí samojediná proti davu rozháraného lidu, který se již do světnice dral, by ukrutnou čarodějnici spatřil. Znamením prosila ještě, by ji nechala švagrová jen asi sedm stehů došít, které na rukávu chyběly, ale ani to jí dovoleno nebylo. Složila tedy košili k druhým a vzdychla: „Moji ubozí bratříčkové, já úlohu skončila, a kdež jste vy?“

The illustration depicts a castle with several towers, each topped with a brown conical roof. The castle walls are made of light brown bricks. Several windows are visible, some with dark shutters. In the foreground, there are several bare, brown trees. The sky is white, and several black birds are flying. One bird in the center has a small figure of a person riding on its back. The overall style is that of a watercolor illustration.

V tom okamžení strhl se hrozný šumot, lid se rozstoupil a sedm krkavců přilítlo, nesouce na svých křídlech hezounké děťátko, které Bohdance do náručí složili.

„Zde, drahá sestro, jsme se ti poněkud odsloužili a nyní nám honem košile přehod!“ Tak řekl nejstarší bratr. Radostí opojena vzala košile a jednu po druhé na bratry hodila. V tom okamžení se udělali z nich statní mužové a mládenci, jen tomu nejmladšímu Jaroslávkovi zůstalo na rameně sedm pírek, protože nemohla sestra těch sedm stehů došít.

V největší radosti zaklepou na dvoře koňská kopyta, a v okamžení nato objímá Bohdanka svého manžela a klade mu do náručí vysvobozeného syna. Kdyby mu bylo možná bývalo ještě více ji milovati, jistě by to byl udělal, když se od švagrů dověděl, co pro jich vysvobození podnikla. V radosti a laskavém hovoru zapomněli na sestru pánovu, ale zato pamatovali na ni služebníci, kterým ona tak nedobrou paní byla. Když viděli, že ona všeho jest příčinou a nyní skrze lid se prodírá, aby prchnout mohla, vzali ji za vlasy a bez milosrdenství na hranici hodili a podpálili.

Již byla ztracena, když se to bratr a Bohdanka dověděli. Ona se lekla, ale on ji káral, řka: „Děkuj Bohu, že nás jí zbavil; ona mně tak hrozné psaní poslala, že jsem div se nezbláznil. Ale přece jsem v tebe důvěru neztratil; navzdor všemu zdržování sedna na koně, byl bych přece již pozdě přišel, kdyby tvoji bratři tě nebyli vysvobodili.“

„Nyní na to všechno zapomeňme, vždyť jsme šťastni,“ odpověděla Bohdanka, líbajíc své krásné dítě.

Manžel její prodal panství a táhl se ženou a svými švagry k jejich rodičům. Jaká to byla radost pro rodiče, když se všechny dávno již za ztracené držané děti vrátily, a s nimi ještě nový syn a vnuk, to vypsát možná není. Co chybělo ještě k jich blaženosti?

Drak dvanáctihlavý

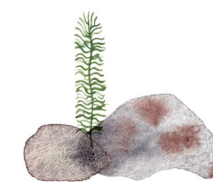
Byl jeden otec, ten otec měl jednoho syna a dal ho učit myslivcem. Když se ten syn dobře myslivectví naučil, šel k otci a řekl mu: „Otče, já tu doma nezůstanu, já půjdu si někam do světa štěstí hledat.“

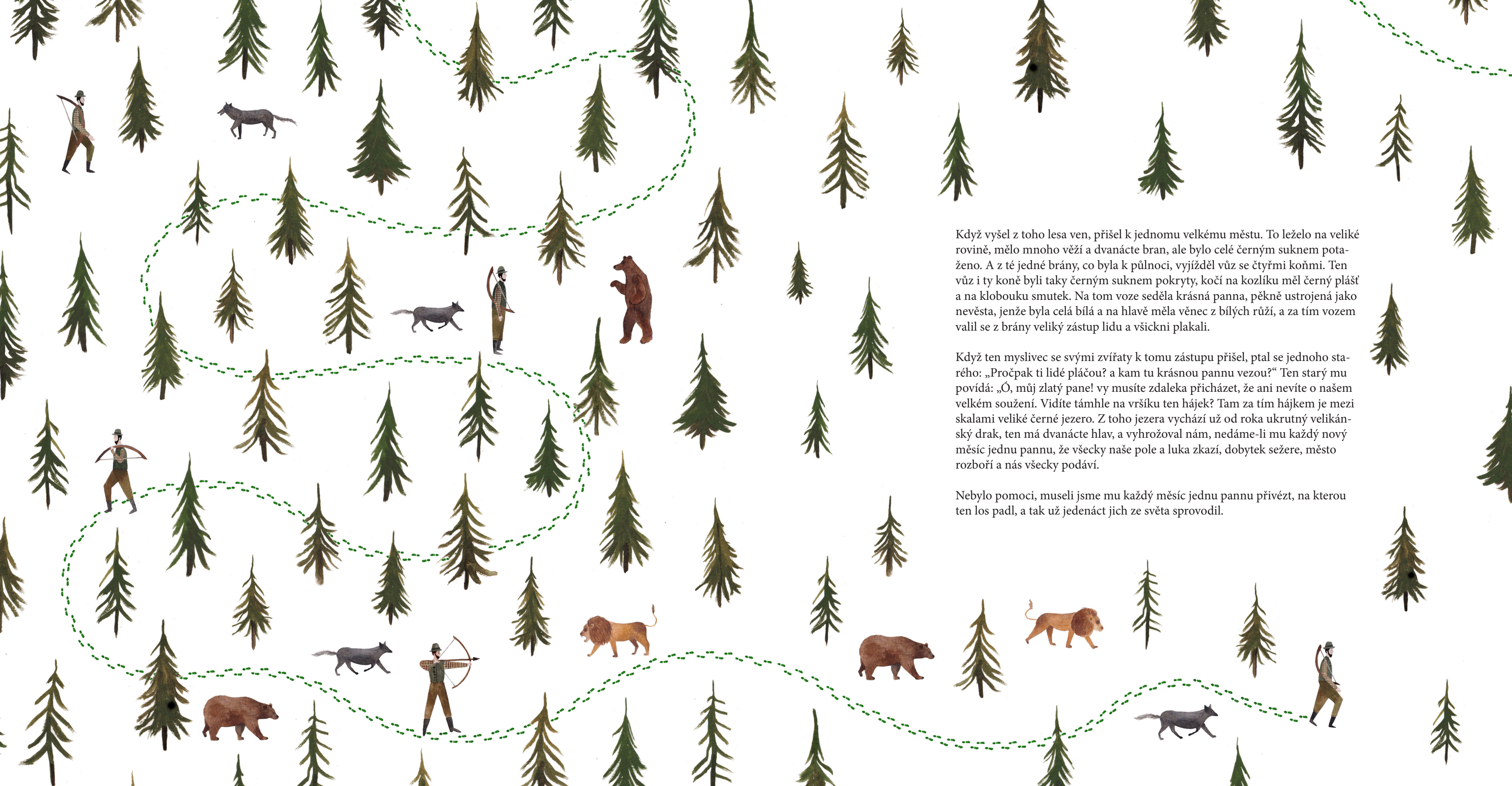
„Jdi,“ řekl otec, „však doma za kamny nikomu štěstí nevykvěte. Tak si ten milý syn sebral svoje věci, vzal uzlík na rameno, dal otci spánembohem a šel do světa. Chodil dlouho po světě sem a tam, ale nechtělo se mu nikde dobře dařit, až konečně přišel do jednoho lesa, ten byl tři dni dlouhý.

Když tak tím lesem šel první den, vyběhl proti němu vlk. Myslivec natáhne lučičtě a chce vlka zastřelit. Ale vlk povídá: „Nestřílej, vem mne radši s sebou, budeš mne někdy potřebovat.“
„Tak pojď,“ a vzal ho s sebou.

Druhý den vyběhl proti němu z houští medvěd. Myslivec zas natahuje lučičtě a chce ho zastřelit. Ale medvěd povídá: „Nestřílej, vem mne radši s sebou, budeš mne někdy potřebovat.“
„Tak pojď,“ řekl myslivec a vzal ho taky s sebou.

Třetí den vyběhl proti němu lev. Myslivec hned zas měl lučičtě pohotově a chtěl ho zastřelit. Ale lev povídá: „Nestřílej, vem mne radš s sebou, budeš mne někdy potřebovat.“
„Tak pojď,“ a vzal všechny tři s sebou.

Když vyšel z toho lesa ven, přišel k jednomu velkému městu. To leželo na veliké rovině, mělo mnoho věží a dvanácte bran, ale bylo celé černým sukrem potaženo. A z té jedné brány, co byla k půlnoci, vyjžděl vůz se čtyřmi koňmi. Ten vůz i ty koně byli taky černým sukrem pokryty, kočí na kozlíku měl černý plášť a na klobouku smutek. Na tom voze seděla krásná panna, pěkně ustrojená jako nevěsta, jenže byla celá bílá a na hlavě měla věnec z bílých růží, a za tím vozem valil se z brány veliký zástup lidu a všickni plakali.

Když ten myslivec se svými zvířaty k tomu zástupu přišel, ptal se jednoho starého: „Pročpak ti lidé pláčou? a kam tu krásnou pannu vezou?“ Ten starý mu povídá: „Ó, můj zlatý pane! vy musíte zdaleka přicházet, že ani nevíte o našem velkém soužení. Vidíte támhle na vršíku ten hájek? Tam za tím hájkem je mezi skalami veliké černé jezero. Z toho jezera vychází už od roka ukrutný velikánský drak, ten má dvanácte hlav, a vyhrožoval nám, nedáme-li mu každý nový měsíc jednu pannu, že všechny naše pole a luka zkazí, dobytek sežere, město rozboří a nás všechny podává.

Nebylo pomoci, museli jsme mu každý měsíc jednu pannu přivést, na kterou ten los padl, a tak už jedenáct jich ze světa sprovodil.

Ale na tom není ještě dost: teď naposledy si poručil, aby mu náš král svou jedinou dceru vydal. A tak ji teď vyprovázíme.“

„A což se nikdo nenašel, kdo by tu potvoru zabil?“

„Milý pane, už se jich tolik o to pokusilo, ale všickni vzali zasvé. Král sice dal všude rozhlásit: komu se podaří toho draka zabít a tu pannu vysvobodit, že mu půl království za to dá, i svou dceru za manželku, ale nikdo se potom nepřihlásil a teď už je také pozdě.“

„Ještě není,“ pomyslnil si myslivec, „ještě jsem tu já! „, ale neříkal nic. Půl cesty před hájkem zástup se s pannou rozloučil a vrátil se do města, kočí pak ji vezl do toho hájku a myslivec šel s těmi zvířaty povzdálecí za vozem.

Když byli v hájku, poručil myslivec kočímu: „Zastav a čekej tu, já sám tu královskou pannu doprovodím.“

Kočí zastavil, panna slezla z vozu a myslivec ji vedl až za hájek k tomu jezeru. Tu jí povídá: „Jsem umdlen od cesty, lehnu si tu pod dubem, vyspím se a posílím se. Zůstaňte, krásná panno, u mne, ale až se voda v tom jezeře zvlí a skály se budou třást a stromy ohýbat, pak mne vzbudte.“ Potom si lehl a spal. Netrvalo dlouho, povstala veliká bouře, voda v jezeře se rozpěnila jako mléko, skály se třásly a stromy ohýbaly se až do kořán a zprostřed jezera vyvalil se dvanáctihlavý drak.

Tu panna myslivce vzbudila, byl rychle na nohou, vytasil svůj ostrý myslivecký tesák a povídá ke svým zvířatům: „Teď je na vás, já vám daroval život, nynčko vy taky mi pomozte!“ Zatím vyvalil se drak na břeh a rovnou cestou na myslivce se hnal, ale lev skočil jemu mezi krky, medvěd na hřbet a vlk na ohon, a kousali a trhali, až potoky černé krve z něho tekly.

Drak se svíjel jako klubko, řval, až bylo hrozno, tloukl sebou a šlehal na vše strany plamenem ze všech dvanácti tlam. Ale myslivec nemeškal, přiskočil a srážel tesákem jednu hlavu po druhé, až všech dvanácte hlav zutínal. Pak vyndal nůž, vyřízl z každé hlavy jazyk a schoval je do své myslivecké torby.

Potom se vrátil zase k panně a ta mu s pláčem děkovala, že jí zachoval život, a prosila ho, aby ji domů k otci vyprovodil, také mu vypravovala, jakou odměnu král tomu slíbil, kdo ji vysvobodí. Ale on povídá: „Odpusťte, krásná panno! umínil jsem si, že se ohlídnu po světě, a jinak už udělat nemohu, ale do dne a do roka vrátím se zas, a bude-li pak vaše vůle, přihlásím se o svou odměnu.“

Když od toho úmyslu upustit nechtěl, darovala mu panna svůj drahý prsten a slíbila, že do dne a do roka na něho bude čekat. Potom ji doprovodil k vozu, dal jí spánembohem a šel svou cestou dál.

Ale ten kočí, když viděl, že je drak zabit a panna vysvobozena, a ten, kdo ji vysvobodil, že si pro odměnu nejde, dostal laskominy na toho půl království a na tak krásnou pannu, a když trochu hájkem popojeli, zastavil, obrátil se k panně a hrozil jí: „Jestliže neřekneš, že já jsem toho draka zabil a tebe vysvobodil, živá odtud nevyjdeš, a ani pes po tobě nezaštěkne. Přísahej mi!“ Panna v tom strachu neviděla jiné pomoci, a musela mu slíbit a zapřísáhnout se, že se ani slovem nikomu nezmíní, kdo ji vysvobodil.

Když přijeli do města, měl král z toho nesmírnou radost, že svou dceru zdravu zase vidí. Tu hned ten kočí vypravuje, jak on pro ni svůj život nasadil a jak hrdinsky s drakem se potýkal, až mu všech dvanácte hlav usekal.

„A tuhle,“ povídá, „jsem je s sebou přivezl na důkaz!“ i chtěl, aby hned byla svatba. Král neměl sice proti tomu nic, protože byl dal své královské slovo, ale panna prosila ho: „Otče! jsem ještě příliš mlada, dopřej mi ještě do dne a do roka té zlaté svobody, pak se ráda tvé vůli podrobím.“

„Když tak prosíš, nebudu tě nutit,“ řekl král a kočí se musel spokojit.

Když pak už docházel rok a den, dělaly se velké přípravy k svatbě dcery královny s kočím. Celé město bylo červeným sukнем potaženo a ze všech stran se sjížděli vzácní páni a paní. Mnohý z nich kočímu to štěstí záviděl, mnohý nad tím vrtěl hlavou, jak takový ničemný člověk tak veliký čin mohl vykonat, kde mnozí udatní to prve zaplatili životem, ale důkazy byly tu a každý musel mlčet.

Všickni byli veseli, jedli a pili a zpívali, jenom nevěsta neustále plakala a nedala se nikterak potěšit.

Právě ten den vrátil se myslivec zas do města, jde na hospodu a ptá se hospodského: „Řekněte mi, co to znamená, dnes rok bylo to město černým sukнем potaženo, a teď zas je červeným?“

Hospodský povídá: „Inu, to má své dobré příčiny: dnes rok měla dcera králova dvanáctihlavému draku dána být, ale královský kočí ji vysvobodil a draka zabil, a teď má dcera králova s tím kočím svatbu, proto je dnes město červeným sukнем potaženo.“

Teď právě tam všickni u stolu sedí, jedí a pijí a jsou veseli.“

Myslivec povídá: „Příteli! nechtěl-li byste mi malou službu prokázat? dobře se vám odsloužím.“

„I pročpak ne? jakou?“

„Jděte na královský hrad, přímo do té síně, kde hosté sedí, a podejte nevěstě tento prsten a řekněte jí: Ten, který vás dnes rok od smrti vysvobodil, prosí, abyste mu do své sklenice nalila vína a poslala mu ho.“

Hospodský šel na královský hrad, zrovna do té síně, kde hosté seděli, podal nevěstě prsten a řekl: „Je u mne na hospodě nějaký cizinec a posílá vám, královská nevěsto, tento prsten a vzkazuje vám: Ten, který vás dnes rok od smrti vysvobodil, prosí, abyste mu do své sklenice nalila vína a poslala mu ho.“

Nevěsta když na ten prsten pohlédla, hned poznala, že je její vlastní, a radostí začervenala se jako růže. Ale král podivil se té řeči hospodského velice a ptá se: „Co je to? zdali můj kočí mou dceru nevysvobodil?“ Tu hned ten kočí vyskočil a povídá: „To je podvod, můj královský pane! já ji vysvobodil, já mám díky.“

Král obrátil se k dceři: „A co ty tomu pravíš, dcero má?“ Nevěsta neřekla ani slova, ale vzala svou sklenici, nalila do ní nejlepšího vína, co bylo na stole, a podala hospodskému. Král zavrtěl nad tím hlavou a poručil hospodskému: „Přiveď mi hned toho cizince sem.“ Když myslivec do síně vkročil, obořil se na něj král: „Jak ty se můžeš vychloubat, žes mou dceru od smrti vysvobodil? Ten, kdo ji vysvobodil, sedí zde, na důkaz toho přivezl s sebou všech dvanácte hlav toho draka.“

Ale myslivec řekl: „Rač Vaše královská Milost rozkázat, ať se ty hlavy přinesou sem, aby se vidělo: každá hlava musí mít svůj jazyk.“

Když ty hlavy přinesli, nenašli jazyku ani v jedné. Tu sáhl myslivec do své torby, vytáhl těch dvanáct jazyků a pravil: „Snad budou tyto k těch hlavám náležeti.“ Hned je k nim srovnali a našli, že ty jazyky skutečně jsou z těch hlav vyříznuty. Když tak už podvod toho kočího přišel najevo, tu teprve vypravovala panna, co se všechno stalo, jak ten cizí mládenec se svými zvířaty draka zabil a jak potom kočí jí smrti vyhrožoval a přísahou zavázal, aby se o tom nikomu ani slovem nezmínila. Tu se král náramně na kočího rozhněval a za pokutu toho podvodu kázal ho zaživa do věže zazdít.

Brzy potom byla zas nanovo svatba, ale při té už nevěsta neplakala.

SUTNARKA

Autoři textů:

Božena Němcová:

O dvanácti měsíčkách, Sedmero krkavců

Karel Jaromír Erben:

Drak dvanáctihlavý

Ilustrace, grafická úprava:

Anna-Marie Kohutová

Kniha vznikla jako bakalářská práce

v ateliéru Didaktické ilustrace

pod vedením akad. mal. Renáty Fučíkové

Tisk: Indigoprint s.r.o., 2022

Počet stran: 64

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Akademický rok 2021/2022